

Daiga KALNIŅA

## Baudi Latgolys breineibu!\*

Mākslas centrs popularizē gan Līvānus, gan Latgali, gan Latviju

30. septembrī ar pirmo svinīgo pastkartes sūtījumu sāksies akcija Nosūti sveicienu draugam latgaliešu valodā, kas popularizē gan savdabo sulīgo valodu, gan Latgales amatniekus, kuru attēli priecē atklātņu vērotājus. Akciju organizē Latgales mākslas un amatniecības centrs un tā vadītāja Ilze Griezāne.

Divkārsot Latgales apbrīnotāju skaitu

"Sveicīni nu Latgolys! Asmu Leivonā, Latgolys muokslys i amatnīceibys centrā. Nu vīnys pusis jū skaun Dubnys upe, nu ūtrys – Daugova. Prīcojūtīs par breineigū dobys skotu, apsaverūt vysaidu omotu meistaru dorbus, maņ isagribēja Tev nūsyuteit sveicīņus. Atbrauc i baudi Latgolys breineibu ari Tu!" Pastkarti ar šo latgalisko sveicienu no mākslas centra Līvānos varēs nosūtīt ikviens un ikvienam. Tā tiks divkārsots un varbūt pat trīskārsots Latgales savdabības apbrīnotāju loks.

Akcijas Nosūti sveicienu draugam latgaliešu valodā! vadītāja Ilze Griezāne izglītību guvusi mākslas jomā, taču pati atzīst, ka nevarētu dzīvot tikai ar mākslu. Gribas arī visu ko citu. Un idejas virmo gaisā, tās vajag tikai notvert. Tam palīdz otra vārdamāsa – Ilze Ārsmeniece, un, kā viņas pašas smejas, ja projektam ķeras klāt divas Ilzes, tas noteikti izdosies.

Līvāni izceļas ar audējām

Šai akcijai iespīestas astoņas dažādas atklātnes 5000 eksemplāros. No bagātā Latgales amatnieku klāsta bijis ļoti grūti izvēlēties, kurus rādīt. Beidzot nolemts izcelt tos amatniekus, ar kuriem centram izveidojusies ciešāka sadarbība – kuri te demonstrē sava amata prasmes un rīko savu darbu izstādes. Tostarp atklātnes atspoguļo tos amatus, kas raksturīgāki Līvānu pusei un kuru pārstāvju izstrādājumus un pašu tapšanas procesu apmeklētāji var redzēt ikdienā. Bez tam amatnieku loks, kas savu darbību saista ar I. Griezānes vadīto centru Līvānos, kļūst aizvien plašāks. "Pamazām mēs viņus iepazīstam. Drīz jau mums būs jāveido amatniecības centra draugu un domubiedru kopu."

Ilze Griezāne vēlas iepazīstināt ar saviem amatniekiem un iecerētās kopas pirmajās rindās nosauc rokdarbnieci Sandru Viguli; uz vienas no atklātnēm redzams, kā Sandra ada vilnas džemperī. Uz citas atklātnes – platmali no doņiem darina audēja Veronika Grase. Cieša sadarbība līvāniešiem izveidojusies ar Latvijas Kultūras fonda keramiķu kopu Pūdnīku skūla, ko atklātnēs pārstāv Aivars Ušpelis; viņš piesaista ar spilgto latgaļu vikinga tēlu. Citā atklātnē – pinējs Gundars Velviks. Centra vadītāja priecājas par katru, kurš turpina nodarboties ar amatu, jo izdzīvot ar to grūti. Gundars ir viens no tiem, kuram pīšana ir dzīvesveids. Tomēr daudzi atrod darbu, un amats paliek novārtā, iet zūdībā. "Amatnieku paliek aizvien mazāk, tiem vajadzīgs atbalsts," bilst Ilze. Viskuplākajā skaitā atklātnēs pārstāvētas audējas, jo Līvāni keramiķiem bagātajā Latgalē izceļas ar savām audējām.

Piere vienos punos

Šķiet, Ilze Griezāne jau piedzimusi ar zīmētājas talantu, klasē bijusi labākā zīmētāja, veikusi noformēšanas darbus, jau no mazotnes pratusi izcelt skaisto. Kad pienāca laiks domāt par profesiju, viņas draudzenes nolēmušas kļūt par bērnudārza audzinātājām un Ilze Griezāne grāstījusies darīt to

pašu. Toreiz zīmēšanas skolotāja, bet tagad Saeimas deputāte Ināra Ostrovska bijusi tā, kas pierunājusi Ilzes vecākus, lai meita iet mācīties uz Rēzekni; par to Ilze skolotājai tagad ir ļoti pateicīga. Dzimusi, augusi un atgriezusies Līvānos. "Par mani smejas, ka eju pa ielu un ar visiem sasveicinos, jo visus pretimnācējus pazīstu."

Pēc skolotājas gaitām mākslas skolā viņa pamēģināja ķērienu biznesā un nodibināja savu uzņēmumu – suvenīru veikaliņu, bet – visam savs laiks. Noiets arī šis posms, kas sevi bija izsmēlis, un, lai neieslīgtu rutīnā, bija jāiet tālāk. Ilze pārdeva uzņēmumu un uzņēmās centra vadītājas pienākumus. "Tas man ir vēl viens pārbaudījums, jo šāda veida centrs, kur vienuviet ir gan senlietu ekspozīcija Amatnieki Latgalē, gan amatu zināšanu krātuve, izstāžu, konferenču zāles un divas amatnieku darbnīcas, ir vienīgais Latvijā. Nav piemēra, no kā paskatīties. Viss jāsāk no jauna. Tas ir interesanti, – vai tu to vari? Bet tajā pašā laikā grūti, jo tā ir milzīga atbildība. Pienākumi centrā sazaroti, un bieži visi dara visu.

"Man visa piere ar puniem; tas visbiežāk gadās attiecībās ar cilvēkiem, jo ļoti jāskatās, ko runā, kā dari. Tomēr centra lietas kārtojas pašas no sevis, un es jūtu, ka esmu īstajā vietā, jo viss aiziet, it kā kāds no augšas to būtu sakārtojis," stāsta I. Griezāne, apzinoties mākslas un amatniecības centru kā Līvānu vizītkarti, kurp ved viesus, jo pilsētai nav vecpilsētas un sava muzeja. Bet ir šis centrs, kas izveidots uz pilsētas sākotnes – Līvenhofas muižas – pamatiem. Tas popularizē gan Līvānus, gan Latgali un Latviju. Un mājās, Ilzei ar dēlu Didzi dzīvojot kopā ar 97 gadus veco vecmammu un vecākiem, tiek īstenots senču modelis – četras paaudzes zem viena jumta.

\* Baudi Latgales burvību

\*\*\*

Ilze Griezāne

Līvānu novada domes Latgales mākslas un amatniecības centra vadītāja

Dzimusi 1970. gada 26. septembrī Līvānos.

Rēzeknes lietišķās mākslas vidusskolā 1989. gadā apguvusi mākslinieka dekoratora specialitāti, bet Latvijas Mākslas akadēmijā 1996. gadā ieguvusi bakalaura grādu mākslas pedagoģijā.

Skolotāja Līvānu mākslas skolā (1991–1999), i/u SALONS TEV direktore (1999–2004)

Piedalījies izstādēs Līvānos, Preiļos, Daugavpilī, Ogrē, Aizkrauklē, Rīgā, Ukmergē, Kauņā, Viļņā, vasaras radošajās nometnēs Logs, Viena pilsēta, plenērā Netradicionālais lins.

Šķīrusies, audzina dēlu Didzi (13).

Vaļasprieks – gleznošana. Aizrauj zīmju, ornamentu un simbolu izzināšana.